

Anbefalinger til en forbedret erhvervskandidatuddannelse

Med den nye kandidatreform ønsker regeringen at omlægge 20 pct. af de nuværende kandidatuddannelser til erhvervskandidatuddannelser frem mod 2032.¹

På det samfundsvidenskabelige og erhvervsøkonomiske område, som Djøf organiserer, tilvælges erhvervskandidatuddannelsen i dag i et meget lille omfang på flere af de uddannelser, hvor den er godkendt. I 2021 var der i alt 556 personer på SAMF-uddannelserne som tilvalgte en erhvervskandidatuddannelse, hvoraf 352 var at finde på revisoruddannelsen². Når en stor andel af kandidatuddannelser skal omlægges, vil det kræve, at ordningen bliver mere attraktiv for både studerende og aftagere, og at formålet med omlægningen af uddannelserne bliver tydeligt.

Djøf har derfor taget initiativ til at samle en hurtigt arbejdende arbejdsgruppe med repræsentanter fra virksomheder og universiteter inden for det samfundsvidenskabelige og erhvervsøkonomiske område for at give vores bidrag til, hvordan man kan gøre erhvervskandidatuddannelserne til en mere relevant ordning, der opleves som et attraktivt valg. Og hvad der står i vejen for, at de bliver det.

6 anbefalinger til en forbedret erhvervskandidat

Arbejdsgruppen har udarbejdet 6 anbefalinger, som vi håber, at politikerne vil tage med, når en ny kandidatreform skal formes:

- 1) Gør formålet klart - for de studerende, universiteterne og virksomhederne
- 2) Skab en helt ny erhvervskandidat
- 3) Fjern barrierer, hvis erhvervskandidaten skal blive attraktiv
- 4) Giv universiteterne tid, plads og råd til at udforme en ny erhvervskandidat - og lav formaliserede partnerskaber
- 5) Uddan ikke til det første job – men til et varieret arbejdsliv
- 6) Erhvervskandidater bør ikke have færre fag eller forlænge studiet

¹ [Bredt reformforlig sikrer milliardinvestering i uddannelse — Uddannelses- og Forskningsministeriet \(ufm.dk\)](#)

² Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriets Datavarehus.

1) Gør formålet klart – for de studerende, virksomheder og universiteter

Det er uklart for virksomhederne, hvad formålet med omlægningen til flere erhvervskandidater er. Virksomhederne er i udgangspunktet glade for de kandidater, de får i dag, og som de allerede har en stor kontakt til i studietiden gennem studiejobs, praktik og andre erhvervsrettede elementer – uden at have en uddannelsesforpligtelse, som vil følge med en erhvervskandidatordning. Derfor er det afgørende, at man politisk gør det klart, hvad aftagerne og de studerende skal få ud af at tilvælge erhvervskandidatordningen. Der mangler en klar business case for virksomhederne – for hvad er formålet og gevinsten? Og hvad skal erhvervskandidatordningen kunne, som den nuværende ordning med studierelevant arbejde ikke kan?

2) Skab en helt ny erhvervskandidat

Erhvervskandidatuddannelsen bruges i meget lille grad på det samfundsvidenskabelige og erhvervsøkonomiske område, på trods af at den er godkendt på flere uddannelser, fx jura og statskundskab. Kun på revisoruddannelsen (cand.merc.aud.) er ordningen meget brugt. Revisoruddannelsen adskiller sig markant fra andre samfundsvidenskabelige uddannelser ved primært at være rettet mod én profession, og ordningen kan derfor ikke overføres 1:1 til de øvrige samfundsvidenskabelige uddannelser, hvor kandidaterne uddanner sig til et langt mere varieret arbejdsmarked. Der er derfor behov for at nytænke ordningen, hvis andre uddannelser skal udbyde og udbrede erhvervskandidater.

3) Fjern barrierer, hvis erhvervskandidaten skal blive attraktiv

På den nuværende erhvervskandidatordning ser arbejdsgivere og universiteterne, at der findes nogle åbenlyse barrierer, som skal overkommes, før en ny ordning kan implementeres og udbredes på flere uddannelser, herunder:

- *Viden om uddannelsen:* Mange studerende og arbejdsgivere har intet kendskab til erhvervskandidatordningen, og der er derfor behov for, at muligheden markedsføres, og at de studerende vejledes om ordningen, herunder at eventuelle fordele ved ordningen for de involverede synliggøres.
- *Fleksibilitet:* Forløbet bør tilrettelægges på en måde, så studerende ikke har svært ved at få enderne til at mødes mellem timer på studiet, forberedelse og timer på arbejdspladsen. Det kræver fleksibilitet hele vejen rundt og forskellige løsninger fra område til område.
- *Valg af virksomhed:* Det er vigtigt, at der er nok relevante og attraktive virksomheder for alle studerende – og man sikrer, det også gør sig gældende uden for København. Hvis det skal lykkes, at ordningen skal udbredes i det omfang, regeringen lægger op til, er det vigtigt at få nok arbejdspladser med ombord. Hertil skal det afklares, om de studerende selv har ansvaret for at finde en virksomhed, og hvilken hjælp man i den forbindelse kan forvente, studiet skal bistå med.
- *Virksomhedernes incitament:* Virksomhederne benytter i høj grad allerede studerendes arbejdskraft. Det er afgørende, at virksomhedernes incitament til at ansætte erhvervskandidater fremfor "almindelige" studerende tydeliggøres. Arbejdsgiverne har på nuværende tidspunkt svært ved at se fordelene ved at ansætte erhvervskandidater fremfor studerende.

- *Det sociale studiemiljø:* Vi ved, at flere vælger en erhvervskandidat fra af frygt for at miste tilhørsforholdet og det sociale liv på studiet. Hvis flere skal vælge en erhvervskandidat til, skal det sociale aspekt medtænkes – både på uddannelserne og i virksomhederne.
- *De studerendes økonomi:* Det er velbeskrevet, at der ikke er et stort økonomisk incitament til at vælge erhvervskandidaten med den nuværende ordning. Man har ikke mulighed for SU og SU-lån, og sammenlignet med en studerende, der arbejder 15 timer om ugen samt får SU og SU-lån, er ens indtægt ikke meget højere. Til gengæld er man studerende i længere tid, og der vil således gå længere, før man kan komme ud på arbejdsmarkedet og få en kandidatløn. Man bør se på de økonomiske incitamenter, både muligheden for SU/SU-lån under studiet og tidsaspektet i at man er studerende i længere tid.

4) Giv universiteterne tid, plads og råd til at udforme en ny erhvervskandidat - og lav formaliserede partnerskaber

Uddannelsesinstitutionerne har været igennem og står over for flere gennemgribende reformer. Det gælder både dimensionering, udflytning af uddannelser og en kandidatreform, som betyder mange uddannelser skal omlægges. Det er derfor helt afgørende, at universiteterne får den nødvendige tid til at udforme en ny uddannelsesform, der giver mening for de studerende og virksomhederne, og som indgår i en sammenhæng med universiteternes øvrige udbud, fx muligheden for senere at tage en ph.d.-grad. Her er der ikke plads til snuptagsløsninger. En ny uddannelsesform tager tid at skabe.

Der er også brug for formaliserede partnerskaber mellem aftagere og universiteter i en co-creation-proces samt en forståelse for, at "one size doesn't fit all" - forskellige uddannelser kan have behov for forskellige forløb. De store aftagere af de samfundsvidenskabelige kandidater, herunder konsulentbranchen, finanssektoren og ministerierne skal være med, for det kræver, at arbejdsgivere i første omgang er interesseret i at ansætte studerende på en erhvervskandidatordning og påtage sig det ansvar, det medfører. Hertil at man sikrer, at der er relevante og attraktive arbejdsgivere for alle studerende. Offentlige arbejdspladser, fx centraladministrationen skal også indgå og binde sig til at ansætte erhvervskandidater.

5) Uddan ikke til det første job – men til et varieret arbejdsliv

Erhvervskandidatuddannelser giver god mulighed for at kombinere det teoretiske på studiet med praktisk erhvervs erfaring. Det er vigtigt, at der på en ny erhvervskandidatuddannelse fortsat er plads til fordybelse, diskussion og refleksion, da det er afgørende for at opnå stærke grundkompetencer, metodeforståelse og specialiseret viden. Virksomhederne efterspørger eksplicit, at metodefag og dannelsesfag ikke erstattes af rene værktøjsfag - og at det fortsat er universiteterne, der varetager den primære uddannelsesopgave og sikrer, at studerende "lærer at lære" og erhverver sig kompetencer som kritisk tænkning, evnen til at sætte sig ind i nyt stof, skabe overblik og gå innovativt og kreativt til nye opgaver og nyt materiale. Grundfagligheden skal være på plads, for de samfundsvidenskabelige kandidater uddanner sig ikke til et specifikt job – men til et langt og varieret arbejdsliv.

6) Erhvervskandidater bør ikke have færre fag

På den nuværende erhvervskandidatordning arbejder de studerende 25 timer om ugen og studerer ved siden af. Det medfører et højt arbejdspress for de studerende. Og vi ved fra Djøfs medlemsundersøgelser, at de studerende bl.a. vælger muligheden fra, fordi den tager 4 år. Arbejdsgiverne lægger samtidig vægt på, at hvis erhvervskandidaterne skal være attraktive for dem, må kandidaterne ikke komme ud med færre fag end en nuværende 2-årig kandidat, ligesom de i udgangspunktet ikke ser det som attraktivt, hvis en studerende er 4 år om at færdiggøre en kandidat. Det er en svær nød at knække, men i en ny ordning kan man se på mulighederne for at lade sig inspirere af det, som fungerer i det nuværende kandidat-set-up med 120 ECTS på 2 år og ca. 15 timers studierelevant arbejde om ugen – og vurdere, hvordan det kan tilpasses en ny erhvervskandidatordning.

Hvad ved vi allerede?

Nyuddannede samfundsvidenskabere er hurtigt i job og mangler ikke tilknytning til arbejdsmarkedet i løbet af deres studietid.

- 85% har erfaringer fra studierelevant arbejde, når de afslutter deres uddannelse (Djøf: Sådan fik de jobbet 2022).
- Den gennemsnitlige arbejdstid for kandidatstuderende ligger på 16,7 timer (Djøfs Lønundersøgelse 2022)
- 40% af de dimittender, som har fået deres første job, har fået et job på en arbejdsplads, som de var tilknyttet, frem til de dimitterede, eller tidligere havde været tilknyttet (Djøf: Sådan fik de jobbet 2022)
- 91% af arbejdsgiverne nævner personlighed som et af de vigtigste parametre, når de ansætter. 67 procent nævner erhvervs erfaring som et af de vigtigste parametre (Djøf: Arbejdsgivere ønsker ikke kandidater med kortere uddannelser).

Hvorfor vælger de studerende erhvervskandidatuddannelsen fra?

- Kun 21% af de studerende svarer, at de i høj/meget høj grad overvejer/kunne have overvejet at tage en erhvervskandidatuddannelse (Djøfs Studielivsundersøgelse 2022).
- 70% svarer, at de i nogen/høj/meget høj grad er enige i, at det vil blive for hårdt med så mange arbejdstimer ved siden af studiet, og 62% svarer, at det vil tage for lang tid at blive færdig (Djøfs Studielivsundersøgelse 2022).
- 44% svarer, at de i nogen/høj/meget høj grad er enige i, at de vil miste for meget socialt ved at tilbringe mindre tid under studiet med en erhvervskandidatuddannelse (Djøfs Studielivsundersøgelse 2022).

Regionale forskelle i studiejob

De studerende oplever et markant større udbud af studiejobs i Hovedstaden og i Region Sjælland sammenlignet med resten af regionerne.

- 85% fra Region Hovedstaden og 75% fra Region Sjælland svarer, at der er tilstrækkeligt med studierelevante studiejobs. Tilsvarende svarer kun 33% i Region Syddanmark, 40% i Region Nordjylland og 49% i Region Midtjylland, at der er tilstrækkeligt med studierelevante studiejobs, hvor de læser (Djøfs Lønundersøgelse 2021).

Vi håber, at I vil medtage disse overvejelser i de kommende politiske drøftelser og forhandlinger. Vi stiller os meget gerne til rådighed og ser frem til dialog om udformningen af nye erhvervs kandidatuddannelser.

Venlig hilsen

Djøf, Deloitte, Kromann Reumert, Det samfundsvidenskabelige fakultet på København Universitet og Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet

Djøf **Deloitte.**

KROMANN
REUMERT

